

Pētījuma nosaukums: Fiziskais funkcionālais stāvoklis, ikdienas fiziskā aktivitāte un izjustais autonomijas un līdzdalības ierobežojums traheostomētiem pacientiem ar galvas-kakla audzēju.

Pētījuma autori: Marta Marija Maltisova (pētniece, RSU Bakalaura darba izstrādes ietvaros), Daina Šmite (zin. vadītāja, RSU docente).

Pētījuma mērķis: Izpētīt fizisko funkcionālo stāvokli, ikdienas fizisko aktivitāti, autonomijas un līdzdalības izjustos ierobežojumus un analizēt to savstarpējo mijiedarbību traheostomētiem pacientiem ar galvas-kakla audzēju.

Pētījuma metodes: Pētījums veidots pēc kvantitatīva, neeksperimentāla šķērsriezuma pētījuma dizaina. Izlasi veidoja 11 dalībnieki (9 vīrieši un 2 sievietes), vecumā no 53 līdz 82 gadiem. Pētījuma dalībnieki tika novērtēti vienu reizi. Fiziskās funkcionālās spējas tika novērtētas ar 6MIT, TUG, pleca locītavas un mugurkaula kakla daļas goniometriju, dinamometru un krūšu kurvja ekskursiju mērījumu. Ikdienas fiziskā aktivitāte par septiņām nedēļas dienām ar akselerometru, papildinot to ar dalībnieku aizpildītu aktivitāšu dienasgrāmatu, bet autonomija un līdzdalība novērtēta ar pašvērtējuma anketu IPA. Iegūtie dati tika apkopoti un analizēti ar aprakstošajām un analītiskajām statistikas metodēm.

Pētījuma rezultāti un secinājumi: Pētījuma rezultāti uzrādīja ievērojamus slodzes tolerances traucējumus, kas saistījās ar neefektīvu un apgrūtinātu elpošanu, kā arī neadekvātu arteriālā asinsspiediena reakciju uz fizisku slodzi. Daļai pacientu papildus novēroja paaugstinātu krišanas risku, kas rada vēl būtiskāku pārvietošanās ierobežojumu. Pētījuma rezultāti par aktīvo kustību apjomu plecu locītavās, mugurkaula kakla daļā un krūšu kurvja augšējā līmenī norādīja uz vienlaikus pastāvošiem ierobežojumiem vairākās locītavās un plaknēs, kas var liecināt par miofasciālo struktūru saīsinājumu kā cēloni. Pētīto dalībnieku ikdienas fizisko aktivitāti raksturoja augsts mazkustīgi pavadītā laika īpatsvars, kā arī gari nepārtraukti mazkustīgie periodi (> 1,5 h), kas kombinējas ar nepietiekamu vidējas-augstas intensitātes fizisko aktivitāti (t.i. < 150 min/nedēļā). Pētījuma rezultāti izgaismoja, ka līdzdalības iespējas pieredze ir unikāla katrai personai, savukārt adaptācija slimības, tās ārstēšanas un patstāvīgās traheostomas nepieciešamības radītajiem izaicinājumiem, ko raksturo uztvertā iespēja veikt dažādas ikdienas aktivitātes tādā veidā kā un kad persona vēlas, var būt veiksmīga. Tomēr visbiežāk pētījuma dalībnieki izjuta savu iespēju ierobežojumu aktivitātēs ārpus mājas un saistībā ar savas lomas izpildi ģimenē un māsaimniecībā. Vienlaikus rezultāti apliecināja, ka iesaiste vidējas-augstas intensitātes fiziskajā aktivitātē var būt kā palīgs izaicinājumu pārvarēšanā.